

## **Dobrovoľníctvo v sociálnej práci a jeho význam v živote dobrovoľníkov**

### **Volunteering in social work and its importance in the life of volunteers**

Sláva Kročková

Mobilný hospic sv. Lujzy, n. o. Prievidza

---

**Recenzent/Review:** Bc. Monika Kalamenová

ZŠ a MŠ Vrbovce

---

**Submitted/Odoslané:** 02. 01. 2022

**Accepted/Prijaté:** 20. 01. 2022

---

**Abstrakt:** Príspevok sa zaoberá dobrovoľníctvom v sociálnej práci a jeho dôležitosť z hľadiska významu v živote dobrovoľníkov. Dobrovoľníctvo v sociálnej práci má svoje osobitné postavenie, stáva sa čoraz viac vyhľadávanejšou a obľúbenejšou formou pomoci, ktorú vykonávajú dobrovoľníci z vlastnej iniciatívy, s otvoreným srdcom a nezištne, čím napokon prispievajú k zlepšeniu spoločnosti a zároveň napomáhajú k pozitívnym zmenám. V rámci sociálnej práce má dobrovoľníctvo aj svoje nezastupiteľné miesto, ktoré vedie neustále k podporovaniu akejkoľvek pomoci zo strany dobrovoľníkov. Autorka poukazuje na prínos dobrovoľníctva pre sociálnu prácu, jeho význam v živote samotných dobrovoľníkov, ako aj dobrovoľnícku

činnosť vykonávanú dobrovoľníkmi v oblasti sociálnej práce.

**Kľúčové slová:** Dobrovoľník, dobrovoľníctvo, sociálna práca

**Abstract:** The paper deals with volunteering in social work and its importance in terms of importance in the lives of volunteers themselves. Volunteering in social work has a special position, it is becoming an increasingly sought-after and popular form of assistance provided by volunteers on their own initiative, with an open heart and selflessly, which ultimately contributes to improving society and at the same time contributing to positive change. Within social work, volunteering also has its irreplaceable place,

which constantly leads to the support of any help from volunteers. The author points out the contribution of volunteering to social work, its importance in the lives of volunteers themselves, as well as

volunteering activities performed by volunteers in the field of social work.

**Keywords:** Volunteers, volunteering, social work

---

## Úvod

*„Dobrovoľníctvo je škola života, ktoré si len tak nemôžeš nechať pre seba, ale ho rozdávaš srdcom ďalej a priťahuješ iných. Byť dobrovoľníkom znamená prinášať nádej, radosť, úsmev, dobré a milé slovo. Keď vidím aspoň kúsok úsmevu na tvárach iných ľudí, s ktorými sa denne stretávam, vidím nádherný deň, stvorený pre radosť.“ (autorka príspevku)*

Dobrovoľníctvo je v podmienkach Slovenskej republiky legislatívne ukotvené v Zákone o dobrovoľníctve a pevne zakorenené v treťom, teda mimovládnom sektore. Najväčší rozmach dobrovoľníctva prišiel po roku 1989, kedy sa začalo výraznejšie rozvíjať podstatnými krokmi najmä v oblasti sociálnej práce, kde je doposiaľ aj najväčší prísun dobrovoľníkov vo vykonávaní dobrovoľníckych činností, poskytovaný rôznym cieľovým skupinám klientom, ako seniorom, zdravotne znevýhodneným osobám, sociálne odkázaným osobám a ďalším iným. Najčastejšie dobrovoľníci vykonávajú rôzne dobrovoľnícke činnosti

v neziskových organizáciách, občianskych združeniach, účelových zariadeniach Cirkvi a verejnoprospešných spoločnostiach.

Problematika dobrovoľníctva v kontexte sociálnej práce je spojená s prácou dobrovoľníkov a vnáša ju takmer do každej činnosti, čím poskytuje užitočný pocit, zvlášť pre tých, ktorí prejavujú záujem o dobrovoľnícku činnosť. Týmto sa dobrovoľníci angažujú klientom sociálnej práce, venujú im svoj čas, úsilie, vzájomnú pomoc a predstavujú dôležitú úlohu najmä pri dopĺňaní profesionálnej práce sociálnych pracovníkov i zamestnancov danej organizácie. Dobrovoľníctvo v sociálnej práci prináša prostredníctvom

dobrovoľníkov viaceré pozitívne prínosy pre organizáciu, zároveň odľahčujú prácu stálych zamestnancov, pomáhajú klientom prekonávať častokrát ich zložité, náročné situácie a vnášajú prínos užitočnosti sami pre seba, ako aj celej spoločnosti.

Cieľom príspevku je poskytnúť informácie o dobrovoľníctve v sociálnej práci, zároveň poukázať na jeho význam v živote dobrovoľníkov, ich prínos angažovanosti v sociálnej oblasti, ako aj pohľad sociálnej práce a dobrovoľníctva v neziskovom sektore, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou. Príspevok je určený všetkým, ktorí by sa radi oboznámili s problematikou dobrovoľníctva a jeho významu v živote dobrovoľníkov, pre organizácie, zamestnancov, študentov, nezamestnaných ľudí, koordinátorov ako i pre tých, ktorí by v ňom chceli nájsť zaujímavé prínosy.

### **Sociálna práca a dobrovoľníctvo v neziskovom sektore**

V kontexte so sociálnou prácou a s neziskovými organizáciami na Slovensku patrí neodmysliteľne a nevyhnutne oblasť dobrovoľníctva. Dobrovoľníctvo podľa Medzinárodnej asociácie pre dobrovoľnícke úsilie popisuje, že je založené na hlavnom motíve, akým je predovšetkým osobná motivácia dobrovoľníka, ako aj slobodné rozhodnutie,

podpora aktívnej participácie a záujem o rozvoj komunit. Zároveň dobrovoľníctvo v sociálnej oblasti zvyšuje ľudský potenciál, kvalitu života, posilňuje ľudskú solidaritu a prispieva k vytváraniu lepšieho a pokojnejšieho blaha, ako uvádza komplexnejšie Mydlíková, (2010) ktorá poukazuje primárne na dôležitosť pomoci dobrovoľníkov, ktorí vykonávajú dobrovoľnícku činnosť v organizáciách a to zmysluplným spôsobom, rešpektujúc ľudské práva a základné dobrovoľnícke princípy. Dobrovoľníctvo je aj potrebným prvkom celej sociálnej práce, ako vo svete, tak aj na Slovensku. V dnešnom svete, kedy prísun dobrovoľníckych aktivít, činností a práce je priam otvorený širokým pôsobením, môžu sa v ňom dobrovoľníci aktívne participovať v rôznych oblastiach a pomáhať širokej skupine klientov. Najväčšou oblasťou pôsobenia dobrovoľníkov v neziskovom sektore, je práve oblasť sociálnych služieb, v ktorej dobrovoľníci neustále prispievajú k pozitívnemu rozvoju dobrovoľníctva.

### **Význam a prínosy dobrovoľníctva v sociálnej práci**

Dobrovoľníctvo a jeho význam v kontexte sociálnej práce, úzko súvisia s viacerými faktormi. Činnosti dobrovoľníkov sú zamerané a poskytované pre klientov, predovšetkým pre

seniorov, pre rodiny s deťmi, pre ľudí s ťažkým zdravotným postihnutím, pre väzňov, pre ľudí bez domova, pre sociálne odkázané osoby na pomoc inej fyzickej osoby a ďalšie iné. Zároveň pôsobia, ako ruka v ruke, nedajú sa od seba oddeliť a v sociálnej oblasti sú dôležitými komponentmi komplexnej sociálnej práce. Zahŕňa aj dôležité špecifiká, kedy je dobrovoľníctvo v sociálnej práci vnímané z rôznych uhlov pohľadu. Predovšetkým, ako dobrovoľníctvo, ktoré je založené na vzťahu dobročinných skutkov a pomoci druhým ľuďom, dobrovoľníctvo ako vzácna hodnota, ktorá sa nedá ničím oceniť, dobrovoľníctvo, ktoré prináša liečivý, účinný efekt a zároveň dobrovoľníctvo vykonávané dobrovoľníkmi, ktorí preukazujú vzájomné dobro, milé slovo, solidaritu, úsmev, prejav spolupatričnosti tým, na ktorých si málokto spomenie, prípadne všimne.

V neposlednej miere prinášajú dobrovoľníci efektivitu a nádej, prebúdzajú zmysel života v každom človeku. Z hľadiska významovosti, dobrovoľníctvo v sociálnej práci spočíva aj najmä v tom, že dobrovoľníci často odľahčujú prácu permanentných zamestnancov, alebo naopak prinášajú nadštandardnú starostlivosť, ktorú zamestnanci nie sú schopní popri svojom pracovnom vyťažení adekvátne poskytnúť klientom.

A predovšetkým sú prínosom sami pre seba, pre spoločnosť i organizácie. (Kročková, 2020, Diplomová práca).

Dobrovoľníci sa participáciou na diani v spoločnosti zaujímajú o problémy druhých ľudí a mnohí vo vykonávaní dobrovoľníckych činností nachádzajú veľký zmysel, význam a napĺňanie životných hodnôt. (Cintulová In Radková, 2011). Nevyhnutnou a neoddeliteľnou súčasťou pre dobrovoľníctvo v rámci sociálnej práce je práve etika, ako i etický profil dobrovoľníkov. V dnešnej dobe sa dobrovoľníctvo práve v sociálnej oblasti stáva súčasťou každodennosti, kde jeho prínosom sú dobrovoľníci, ktorí vykonávajú dobrovoľnícke činnosti s pocitom užitočnosti a motivácie pomôcť druhému človeku, alebo čiastočne zlepšiť jeho životnú sociálnu situáciu, prekonať pocity izolácie, osamelosti a v neposlednej miere prispievajú ku kvalite sociálnych služieb. Dobrovoľníci týmto nevedomky získavajú mnohé prínosy aj sami pre seba, ktorí zámerne vykonávajú dobrovoľnícke činnosti, s cieľom získavania komunikačných zručností, praktických skúseností, no mnohí prichádzajú do dobrovoľníctva s nezištným zámerom a jediným úmyslom pomôcť.

Bursová, Budayová (2012) popisujú v oblasti dobrovoľníctva štyri vzácne a pozitívne prínosy pre dobrovoľníkov,

ktorými sú, ako prvým eliminácia, druhý prínos je zameraný na prejav vzájomnej komunikácie, tretí ovplyvňuje samotné organizácie a dobrovoľníkov prínosom inovatívnych techník a pracovných postupov a štvrtý pozitívny prínos predstavuje prostriedky seberealizácie, rozvoja osobnosti a celý rad zručností, kreativity, ktoré prinášajú dobrovoľníkom ďalšie pozitívne možnosti pre vytváranie a nadväzovanie kontaktov, komunikácie, sociálnej interakcie a zmysluplného prežitia voľného času. Zároveň nadobudnuté dobrovoľnícke, cenné skúsenosti, ako i priateľstvá, vzájomné obohatenia, môžu byť investíciou pre budúce pracovné uplatnenie dobrovoľníkov.

Dôležitým aspektom dobrovoľníctva je najmä pozitívna skúsenosť aj nezamestnaných ľudí pre získanie budúceho zamestnania, pre študentov a praktikantov, predovšetkým z vysokých škôl so zameraním na sociálnu prácu, psychológiu, zdravotníctvo, či ďalšie príbuzné odbory; kedy študenti nadobúdajú skutočný, reálny a priamy pohľad aj na odbor, ktorý študujú. Zároveň im prináša efektívny prínos z hľadiska získavania si komunikačných zručností, rozvoja osobnosti, osvojovania si techník a metód v rámci sociálnej práce a aplikovania do budúcej praxe, ako aj

získavania širokej palety odborností od profesionálnych pracovníkov priamo v organizácii. A v neposlednej miere aj z dobrých študentov, ako dobrovoľníkov môžu byť neraz v praxi sociálnej práce, kvalitní profesionáli, ktorí počas tohto obdobia viac získali, ako stratili. Dobrovoľníctvo je zároveň pre každého dobrovoľníka veľkou výhrou, výzvou a vzácnym benefitom, cez ktoré nachádzajú svoje hodnoty, význam a zmysel dobrovoľníctva, ktoré sa nedajú len tak kúpiť, ani predplatiť, dajú sa iba získať nadobudnutými skúsenosťami.

### **Pohľad dobrovoľníctva a sociálnej práce**

Sociálna práca a dobrovoľníctvo veľmi úzko a spolu súvisia; sú už stáročia späté historickými koreňmi, vnímané kultúrne, ako i civilizačne, majú spoločné aj etické pozadie. Brozmanová Gregorová (2012) vníma dobrovoľníctvo v sociálnej oblasti, ako jeden z dôležitých nástrojov poslania a neustáleho naplňovania sociálnej práce, kde môžu dobrovoľníci rozvíjať svoj potenciál, obohacovať svoj život i iných a zabraňovať sociálnej dysfunkcii. Matulayová (2011, s. 10-11) ďalej dodáva, že „*Podpora rozvoja dobrovoľníctva sa ukazuje, ako jedna z možností riešenia sociálnych problémov súčasnosti.*“

Z výskumnej publikácie od Brozmanovej Gregorovej a kol. (2012)

„Dobrovoľníctvo na Slovensku – výskumné reflexie“ prináša pohľadom dobrovoľníctva a sociálnej práce zaujímavé pohľady, ktoré poukazujú na to, že najviac dobrovoľníkov (56,3%) pôsobí v neziskových, mimovládnych organizáciách. Nielen vo svete, ale aj u nás je práve oblasť sociálnej práce najväčšou oblasťou uplatnenia dobrovoľníkov. Práve organizácie tretieho sektora sú najviac pôsobiacimi a založenými na kvalitnom princípe dobrovoľníctva, v ktorých dobrovoľníci vykonávajú dobrovoľnícke činnosti pre rôzne cieľové skupiny klientov.

Dobrovoľníctvo v sociálnej práci je najvyšším prejavom ľudskej spolupatričnosti, prístupu humánnosti človeka, k druhému človeku. V celej určitosti má dobrovoľníctvo svoje nezastupiteľné pôsobenie a zároveň ničím nenahraditeľné miesto v rôznych oblastiach sociálnej práce, či v poskytovaní sociálnych služieb.

Zároveň je založené na úcte k človeku, ako najvyššej bytosti, ktoré prináležia k vytváraniu lepších podmienok, zvyšujú ľudský prístup, zrelosť človeka a v neposlednom rade prispieva ku kvalite každodenného života, v posilňovaní, v prejave participácie, solidarity, súdržnosti a nezištnosti. Vzácnosťou z pohľadu sociálnej práce je dobrovoľníctvo vzájomným ľudským prejavom, kedy

dobrovoľníci napomáhajú ľuďom rozvíjať ich potenciál, vychádzajú z komfortu vnášaním dobra, samotní dobrovoľníci obohacujú iných vzájomnými ľudskými vzťahmi, prinášajú zároveň nové podnety a skúsenosti, napomáhajú mobilizovať všetky schopnosti človeka. Jedným slovom povedané, dobrovoľníci v sociálnej oblasti vytvárajú angažovanosť všade tam, kde si to dané situácie vyžadujú, ako pri práci so seniormi, chorými, ako aj dlhodobo ležiacimi, zdravotne znevýhodnenými osobami a inak odkázanými na pomoc inej osoby. (Brozmanová Gregorová, 2011).

V tomto kontexte je dobrovoľníctvo vnímané, ako súčasť života a jeden z nástrojov neustáleho prínosu sociálnej práce, ktoré zároveň smeruje k samotnému zdroju, ktorým je človek a potrebuje akúkoľvek pomoc. Oblasť sociálnej práce, sociálne služby a dobrovoľníctvo sú veľmi úzko spojené, neoddeliteľné, majú postavené pevné základy v kvalitných dobrovoľníckych aktivitách a činnostiach, k dosiahnutiu pozitívnych zmien pri riešení sociálnych a spoločenských problémov, prospešnými pre iných ľudí, ktorým dobrovoľníci poskytujú rôzne činnosti, čas, zručnosti, schopnosti, ako i zdroj interaktívneho obohatenia. Vzájomné hodnoty, prínos a motivácie dobrovoľníkov nemusia súvisieť výlučne s profesiou, ale predovšetkým vyplývajú z empatie,

solidarity, spolupatričnosti, úcty k človeku a prinášajú pravý osoh vo vytváraní spoločensko-sociálno-kultúrnych vzťahov a participácie. Z hľadiska sociálnej práce má veľký rozmer pôsobenie dobrovoľníctva, nakoľko už mnohé organizácie pracujú systematicky s dobrovoľníkmi vo väčšom rozsahu a je v nich dobrovoľnícka činnosť trvalo a aktívne ukotvená aj cez dobrovoľnícke programy. Dobrovoľníctvo sa týmto stáva veľkým prínosom pre sociálnu prácu, pre dobrovoľníkov, pre oblasť sociálnych služieb a zároveň aj pre samotnú organizáciu. (Bundzelová, Kročková, Radi, 2019).

### **Dobrovoľníctvo a jeho význam v živote dobrovoľníkov**

Význam a podstata dobrovoľníctva je pomáhať iným, buď skupinám, alebo jednotlivcom, ktorí túto pomoc potrebujú. Dobrovoľníctvo predstavuje veľmi príjemné oživenie už len tým, že dobrovoľníci vychádzajú zo svojho pohodlia, aby mohli vykonávať rôzne dobrovoľnícke činnosti v organizáciách. Sú mnohí dobrovoľníci, ktorí si vďaka dobrovoľníctvu našli aj svoje zamestnanie, preto to nie je pre nich nikdy stratený čas, práve naopak, je veľmi získaným a cenným bohatstvom, ktoré im dáva nové príležitosti k neustálemu rastu a rozvoju, získavaniu si

praktických zručností, odborností v rámci profesie, ktoré sa častokrát preukážu, ako výhodným benefitom obohacujúcim pre dobrovoľníkov rôznymi smermi. Rovnako ako u zdravých dobrovoľníkov, tak aj u dobrovoľníkov, ktorí sú zdravotne znevýhodnení, prináša dobrovoľníctvo najväčší benefit a prínos pocitu užitočnosti, získavanie si kvalitných zručností a možností vzdelávania, vnášajú rôzne aktivity klientom, vzájomnú sociálnu interakciu, udržiavanie si nových priateľstiev a ďalšie motivácie, ktoré ich obohacujú a majú väčší, zmysluplnejší pocit v ich životoch. (Bere, Frimmerová a kol.). Najväčším prínosom dobrovoľníctva v oblasti sociálnej práce a v živote dobrovoľníkov je pozitívna motivácia, ktorú zistili výskumom aj autorky Brozmanová Gregorová a kol. (2011) v rámci Európskeho roka dobrovoľníctva. Z toho vyplýva, že potrebnými motívmi pre dobrovoľníkov, sú na prvom mieste vzácne hodnoty, ako túžby stretnúť nových ľudí a priateľov, nadväzovať neustále sociálne kontakty, získavať kariérny rozvoj, reciprocitu, sebaúctu, pocity uznania i oceňovania. Dobrovoľníci sú vo svojej podstate aj pravými nositeľmi a aktérmi pozitívnych vplyvov, nielen pre cieľovú skupinu klientov, pre organizáciu ale i celú spoločnosť. V neposlednej miere ich dobrovoľníctvo pretvára a ponúka

množstvo príležitostí aj k formovaniu osobnosti. Častokrát dobrovoľníci v niektorých organizáciách oceňujú duchovný aspekt, ktorý tam prevláda; dokonca ho špecifikujú, ako benefit, ktorý nenájdu v každej organizácii. Aj táto pozitívna motivácia a hodnota ich neraz do ich životov posilňuje a naplňa. Týmto vzrastá aj význam dobrovoľníctva v živote dobrovoľníkov, ktorí zároveň prispievajú k podporovaniu sociálnej súdržnosti, sociálnej interakcii jednotlivca do spoločnosti i organizácie, kde ponúkajú svoje vedomosti, schopnosti, zručnosti a odbornosti. Častokrát sú dobrovoľníci kvalitnými profesionálnymi odborníkmi v rôznych odvetviach sociálnej práce. Významnou odmenou pre dobrovoľníkov za vykonávanie dobrovoľníckych činností nie je finančný zisk, ale prospešnosť, sebarealizácia, potreba vzdelávania a školenia, ocenenia zo strany organizácie, alebo koordinátora, či iných výhod, alebo poskytovaných benefitov. Právom môžu dobrovoľníci povedať, že dobrovoľníctvo aj v sociálnej práci, má v ich živote neoceniteľný význam. Autorka príspevku na základe osobných a dlhoročných skúseností dobrovoľníčky a koordinátorky dobrovoľníctva v sociálnej práci, prispela k vhodným odporúčaniam pre prax a záver. V rámci sociálnej práce v kontexte s dobrovoľníctvom, odporúčame študentom

a praktikantom najmä z odboru sociálna práca a príbuzných odborov, aby reálne a viac vnikli počas odbornej praxe aj týmto spôsobom, hlbšie a interaktívnejšie do sociálnej oblasti, s cieľom získavania lepších praktických skúseností a metód s aplikovaním do praxe, záujmu i komunikačných zručností. Odporúčame organizáciám vytvoriť spoluprácu s Úradom práce sociálnych vecí a rodiny pre nezamestnaných, k osvojovaniu sociálnych návykov a zručností.

Odporúčame vzdelávanie koordinátorov pre zavedenie nových inovácií v organizáciách, pri systematickej práci s dobrovoľníkmi v rámci dobrovoľníckeho programu.

Odporúčame aj sociálnym pracovníkom i koordinátorom dobrovoľníctva, participovať so Strednými a Vysokými školami, s prínosom väčšej informovanosti o sociálnych službách prostredníctvom workshopov, seminárov, prednášok, s cieľom aplikovania skúseností z praxe a ponuky záujmu o budúce zamestnanie pre študentov sociálnej práce.

### **Záver**

Dobrovoľníctvo v sociálnej práci je veľmi úzko prepojené, je neustále vyhľadávanou cestou pre dobrovoľníkov, v ktorom nachádzajú priestor na sebarealizáciu, majú v ňom možnosť objavovať vlastný potenciál,



prostredníctvom vnášaných nápadov, kreativity, talentov a projektov, ktoré sú zážitkovými aspektami a nástrojmi na získavanie a osvojovanie i zručností. Zároveň prispievajú k rozvoju vlastnej osobnosti, k rozvoju spoločnosti i organizácii, v rámci dobrovoľníckych činností, ktoré vykonávajú pre rôzne cieľové skupiny klientov v oblasti sociálnej práce.

Cieľom príspevku bolo poukázať na dobrovoľníctvo a jeho význam v živote dobrovoľníkov, v ktorom vnášajú najmä obohatenie, význam a efektivitu sami pre seba, pre klientov, organizácie, ako i v oblasti pôsobenia sociálnych služieb.

Dobrovoľníci týmto prispievajú k vytváraniu solidarity, spolupatričnosti, k zmysluplnej a hodnotnej činnosti, dopomáhajú klientom k motivácii a k udržaniu ich kvality života, aby zvládali prekonávať rôzne životné a náročné situácie, častokrát vzhľadom na ich zdravotné obmedzenia. Prínosná dobrovoľnícka činnosť vykonávaná dobrovoľníkmi v rámci sociálnej práce, je aj hlavným impulzom pre klientov, ktorým dobrovoľníci pomáhajú integrovať sa do spoločnosti, aby, v čo najvyššej a nožnej miere mohli ešte fungovať, pomáhajú im eliminovať možnosti sociálnych problémov, zároveň podávajú pomocnú ruku aj ľuďom v núdzi a

dopomáhajú im uspokojovať základné potreby. Týmto, dobrovoľníci otvárajú široký priestor pre vytváranie väčšej solidarity, sebarealizácie a sebaúcty.

Významným prínosom pre dobrovoľníkov sú smery, hodnoty, ako i prvky, ktoré prinášajú pozitívny a prirodzený prejav v činnostiach, ako i v záujme o druhého človeka.

Dobrovoľníctvo v oblasti sociálnych služieb neustále narastá, dobrovoľníci ho v tejto oblasti viac chápu, ako výzvu pre sociálnu prácu a vnímajú pozitívny význam dobrovoľníctva v ich životoch, ktoré má stúpajúcu tendenciu. Dobrovoľníci sú významnými pomocníkmi pri vykonávaní akýchkoľvek dobrovoľníckych činností. Dobrovoľníctvo je jeden z najlepších nástrojov, ako sa k životným skúsenostiam dopracovať a tak získané zručnosti počas dobrovoľníckej činnosti aplikovať priamo do praxe. Zároveň je výhodným benefitom pri uchádzaní sa o budúce zamestnanie, či štúdium v oblasti sociálnej práce.

Nie je nič krajšie, ako keď dobrovoľníctvo v sociálnej práci neustále zvyšuje rastúce tempo, nadobúda jeho široký rozmer a význam, predovšetkým v živote každého dobrovoľníka.

#### **Zoznam bibliografických odkazov:**

BERE, I. – FRIMMEROVÁ, A. a kol.  
*Podporujme inklúziu v dobrovoľníctve.*

*Odporúčania týkajúce sa práce s mladými dobrovoľníkmi a dobrovoľníčkami*

*s nedostatkom príležitostí.* [online]. [cit. 2021-08-21]. Dostupné na internete: [http://old.dobrovolnickecentra.sk/subory/CIVCIL/publikacia\\_SK\\_WEB.pdf](http://old.dobrovolnickecentra.sk/subory/CIVCIL/publikacia_SK_WEB.pdf).

BUNDZELOVÁ, K. – KROČKOVÁ, S. – RADI, F. 2019. *Voluntary Work and its Importance with the Seniors.* In DISPUTATIONES SCIENTIFICAE. 2019. [online]. [cit. 2021-08-21]. Dostupné na internete:

<https://www.ceeol.com/search/article-detail?id=815118>.

BURSOVÁ, J. – BUDAYOVÁ, Z. 2012. *Dobrovoľníctvo.* Košice: Vienala, 2012. 75 s. ISBN 978-80-8126-054-4.

BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. a kol. 2011. *Dobrovoľníctvo – keď pomoc baví a zábava pomáha.* Európsky rok dobrovoľníctva 2011. Iuventa, 2011. 51 s. ISBN 978-80-8106-049-6.

BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. 2011. *Dobrovoľníctvo na Slovensku – reflexia nových trendov a výzvy pre sociálnu prácu.* In Sociálna práca. ISSN 1213-6204, 2011, 4/2011, s. 49 – 61.

BROZMANOVÁ GREGOROVÁ, A. a kol. 2012. *Dobrovoľníctvo na Slovensku – výskumné reflexie.* Bratislava: Iuventa, 2012. 208 s. ISBN 978-80-8072-119-0.

CINTULOVÁ, L. a kol. 2011. *Nazeranie na dobrovoľníctvo cez vybrané teórie.* In

RADKOVÁ, L. a kol. *Dobrovoľníctvo a problémy v súčasnej spoločnosti.* Trenčín: SpoSoIntE, 2011. ISBN 978-80-89533-07-7. s. 37-84.

KROČKOVÁ, S. 2020. *Prevenencia syndrómu vyhorenia u dobrovoľníkov v Bratislavskej arcidiecéznej charite.* Diplomová práca.

MATULAYOVÁ, T. 2011. *Fenomén dobrovoľníctva optikou andragogiky a sociálnej práce.* In MATULAYOVÁ, T. eds. *Fenomén dobrovoľníctva v sociálnych službách.* Zborník príspevkov. [online]. Prešov: Prešovská univerzita, 2011, s. 10-11. [cit. 2021-08-21]. ISBN 978-80-970485-5-6. Dostupné na internete: [https://issuu.com/dobrovolnictvo/docs/teaching\\_materials\\_5\\_final](https://issuu.com/dobrovolnictvo/docs/teaching_materials_5_final).

MYDLÍKOVÁ, E. 2010. *Sociálna práca v neziskovom sektore.* Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave vo Vydavateľstve UK, 2010. 163 s. ISBN 978-80-223-2745-9.

---

#### Kontakt na autora:

Sláva Kročková, Mgr.

Mobilný hospic sv. Lujzy, n. o.  
Prievidza

Gorkého 1, 971 01 Prievidza

[slavka.krockova@gmail.com](mailto:slavka.krockova@gmail.com)

[krockova@svlujza.sk](mailto:krockova@svlujza.sk), 0908 558 656